

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון כ"ט ניסן תשפ"א | דף היומי בבלי: שקלים כא | דף הכולל: פסחים קט.
דף היומי בהלכה: מסימן תקע"ט סעיף ב' עד סימן תק"פ סעיף ג'.
מוסר: שם עולם - ולהיפך חס ושלום' עד 'ודע עוד'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'משומד' - יסיר מלבושיו' עד 'כללו של דבר ישוב אדם'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

הערבי נדהם: "מה?! באמצע אתה מתבלל אתה רואה בַּאֲלֶפֶן?!!" | "ממך אני דורש יותר מסירות נפש" – התשובה המפעימה של הגאון מקובנה | "האנשים האלו שופכים את דמי!" – אמר מרן הגרש"ז זצ"ל | 2122

על דא ועל הא

מה היה הפטנט המיוחד של מרן הסטייפלער זי"ע כדי שבנותיו לא ישכחו אף יום לספור ספירת העומר? - הסיפור שמרן הגר"ח שליט"א אוהב לספר מדי שנה...

פנינים ועובדות ממרן שר התורה שליט"א בעניין אמירת 'מוריד הטל' וספירת העומר | הרה"ג רבי גדליה הוניסברג שליט"א, מגזין 'במה'
סיפר לי הגאון רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א, כמה דברים בעניין 'מוריד הטל' שהתחלנו לומר בימים אלה:
תמיד כשהיינו נוסעים בחול המועד פסח לסבא, מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, במשך כל הנסיעה אמא ע"ה הייתה אומרת תשעים פעמים "מחיה מתים... מוריד הטל", ולאחר מכן תשעים פעמים "ואת כל מיני תבואתה ותן ברכה על פני האדמה".
ומדוע הייתה הרבנית ממתינה לומר זאת עד הנסיעה, הרי התחילו לומר כמה ימים קודם מוריד הטל וכן ותן ברכה?
התשובה היא פשוטה מאוד, הרבנית לא הצליחה למצוא זמן עד הנסיעה... מיד כשהייתה פותחת את העיניים בבוקר כבר המתינו לה נשים וקבלה אותן וחיזקה אותן וכך עד נשימתה האחרונה (ואני יכול להעיד על כך ממש, נפרדתי מהרבנית אחרי מנחה, לאחר מכן הלכה לנוח והשיבה נשמתה הטהורה ליוצרה, על כך במאמר נפרד). רק בנסיעה בחול המועד התפנה לרבנית זמן ויכלה לומר את תשעים הפעמים מוריד הטל וכן ותן ברכה.

עוד סיפר לי הגאון רבי יצחק שאול שליט"א: לפני שנים רבות הלכתי עם אבא שליט"א במוצאי יום טוב ראשון של פסח לבית אחותי ע"ה (בת רבינו שליט"א, אשת הגאון הגדול רבי שרגא שטינמן שליט"א) ברחוב ורנה, ואמר לי בדרך: בכל אצבע יש שלוש פרקים, וכך היה מכופף מעט פרק בכל אצבע ואמר: 'אתה רב להושיע מוריד הטל', וכך עשה אצבע אחר אצבע את כל אצבעות הידיים שלוש פעמים, שזה תשעים פעמים. לאחר מכן הוסיף עוד למניין מאה ואחד פעמים, לפי אחת השיטות בהלכה. אלא שהייתה לי שאלה על כך ממעשה נוסף שאירע בשבת קודש פרשת שמיני תשס"ו: רבינו שליט"א אמר לי: אני לא אומר תשעים פעמים 'מוריד הטל' ביום הראשון, אבא (מרן הסטייפלער זצוק"ל) כן היה אומר. הטעם שאני לא אומר, כי ראיתי שלי זה לא מועיל, אם כן עדיף לי שלא לומר תשעים פעמים וכך אם אני מסתפק בתפילה אם אמרתי מוריד הטל אני יכול לחזור על התפילה מעיקר הדין. רק אחרי שלושים יום אני אומר תשעים פעמים מוריד הטל כדי שבאמת ארגיל את לשוני.

א"כ מהדברים הללו רואים שרבינו שליט"א לא היה אומר תשעים פעמים מיד כשהתחילו לומר מוריד הטל? ואמר לי הגאון רבי יצחק שאול שליט"א, כי בשנים קודמות רבינו שליט"א היה אומר ולאחר מכן הרגיש שהדבר לא מועיל לו ולכן הפסיק לומר. אמירת תשעים פעמים מוריד הטל

סיפרתי לרבינו שליט"א, שסבי הגאון רבי יעקב שניידמן זצ"ל, ראש ישיבת "תפארת ציון", סיפר לי שבישיבה בנובהרדוק שם למד, בכל יום טוב של פסח ומוצאי סוכות ושמחת תורה היו יושבים לסעודה שלישית והיה להם ניגון מיוחד בו היו שרים תשעים פעמים את אתה גיבור וברך עלינו, וכן ידוע בשם מרן הסטייפלער זצוק"ל.

הביט עלי רבינו שליט"א בחיך ואמר: "אני לא יודע אם זה מועיל". שאלתי, למה? אמר לי רבינו שליט"א, "כי הם התרגלו לומר את זה בשיר ולא בתפילה".

שאל אחד את רבינו שליט"א, שהוא אמר תשעים פעמים את ההזכרה של "ותן ברכה" אך הוא רואה שהדבר לא מועיל לו. אדם אחר ניגש לרבינו שליט"א ואמר: אומרים כבר שבועיים מוריד הטל, ואני רואה שכבר התרגלתי לומר מוריד הטל ואיני טועה אף

פעם.

על המקרה הראשון אמר רבינו שליט"א: "לכאורה באמת לא הועיל מה שאמר תשעים פעם". על המקרה השני אמר רבינו שליט"א: "לכאורה עוד לפני תשעים פעם בספק לא יצטרך לחזור". והוסיף לי רבינו שליט"א: "גם אצלי זה קרה הפעם שעוד לפני שלושים יום ראיתי שכבר הורגלתי לומר מוריד הטל".

רבינו שליט"א אוהב לספר בכל שנה על דברי ה'משנה ברורה' שאישה תספור ספירת העומר בלי ברכה משום שוודאי תשכח יום אחד, שאביו, מרן הסטייפלער זצוק"ל רצה שבנותיו לא ישכחו לספור אף יום את ספירת העומר, ולכן "אבא תלה להן את ספירת העומר על המראה ואמר, 'פה ודאי יזכרו ולא ישכחו שום יום לספור'..."

הרבנית ע"ה סיפרה לי, שאחות רבינו שליט"א, הרבנית ברמן ע"ה, חלתה מאוד ל"ע ונפטרה באזור חג שבועות. לפני פטירתה כבר הייתה מחוסרת הכרה. היה שלב מסוים בתוך המצב הרפואי הקשה שלה שהיא פתחה לפתע את עיניה, ומיד כשפתחה את עיניה שאלה: "מה הספירה של היום?"... עד כדי כך מרן הסטייפלער זצוק"ל הכניס בילדיו מילדות את חשיבות ספירת העומר.

במה' bama.org.il

הסיפור היומי

"אמנם חלש אתה", ענה הרב, "ניצב על סף התמוטטות ועובד בפרך - אבל מבחור שלמד בוילקומיר ואשר נמנה על משפחה כה מיוחסת ומכובדת, אני דורש יותר מסירות נפש!..."

מפעים: התשובה של ה'דבר אברהם' זצ"ל בימי השואה לבחור שביקש ממנו היתר לאכול מאכל טריפה כדי להציל את נפשו מהרעב הנורא

ברב או במעט. "אמא", אמר אחי, "בגטו מחלקים לעובדים בשדה התעופה בשר סוס ואומרים בשם הגאון רבה של קובנה שאלו שעובדים בעבודה בשדה התעופה ומצילים את הגטו - מותר להם לאכול בשר סוס".

עם כל רחמי האם, אמרה היא: "אני מבינה לרוחך, אבל מבלי לקבל היתר מה'דבר אברהם' - לא אוכל לבשל לך את בשר הסוס". אחי הגדול שם פעמיו ל"תל התלפיות" של קובנה - ביתו של ה'דבר אברהם'. אחי תינה בפניו את הבעיה הקשה ואת מצבו הגופני ההולך ומדרדר. כאן יש להוסיף, שאחי שמע על כל מיני היתרים של הרב הגאון לעובדי שדה התעופה, כולל אכילת בשר אסור.

שמע ה'דבר אברהם' את השאלה, המתין קמעא ושאל: "היכן

מספר הרב יצחק אלחנן גיברלטר ז"ל בזכרונותיו:

אחי ר' דוב עבד בשדה התעופה באלקסוט ועמו עבדו שם כ-5000 איש יום וליילה. העבודה היתה קשה ומתישה וכילתה את כל הכוחות. בנוסף לכך, תנאי הרעב וכן הליכה יום יומית של עשרה קילומטרים למקום העבודה ובחזרה לביתם בגטו - היו קשים מנשוא. הבית היה ריק ממזון, חוץ, כמובן, מההקצבה המעטה שקיבלנו. אנו הילדים סחבנו משאות בגטו ותמורתם קיבלנו כמה תפוחי אדמה, מהם עשינו קצת מרק. מה לא עשינו בשביל "תמורה" כזו.

יום אחד פונה אחי הגדול לאמנו הצדקנית בטענה שיש לו חולשה איומה. "אני מרגיש", אמר, "שעוד מעט אגווע ברעב ואתמוטט". דמעות נקוו בעיניה של אמא. אין לאל ידה להושיע

ולהמשיך ללכת. עדיין אתה מחוייב למסור את נפשך ולא לאכול. רק כשתרגיש שאתה גווע ממש - אז מחוייב הינך לאכול מיד כדי לא לעבור על איסור 'מאבד עצמו לדעת'. בין קיום מצווה רגילה לבין קיומה במסירות נפש יש מרחק גדול. בין קיום מצווה במסירות נפש לבין איבוד עצמו לדעת עובר חוט דק מאד כחוט השערה ודרושה חכמה גדולה כדי לחוש בהבדל. אין דבר העומד בפני פיקוח נפש! בזמן כה קשה, כשמחכים לרחמי שמים, צריכים זכויות של קיום מצוות במסירות נפש ממש. רק בזכות מסירות נפש בקיום מצוות נוכל לקוות לסייעתא דשמיא."

כאן יש לציין שברכתו של הגאון הצדיק פתחה פתח של פרנסה בדרך פלאית. לשובע - לא היה, אבל לחם יותר לא היה חסר, ולא נזדקקנו לקליפות תפוחי אדמה. אחי התאושש מחולשתו. הצדיק גזר - והקב"ה קיים.

(גיליון 'אייר נזר')

למדת לפני המלחמה, יקירי!", אחי ענה שלמד ארבע שנים בישיבת וילקומיר. לאחר מכן נשאל לשם משפחתו. מששמע זאת אמר: "אכן, יקירי, היו מקרים שבהם התרתי אף אכילת בשר סוס, אבל לא לבני עלייה שכמוך התכוונתי. אמנם חלש אתה, ניצב על סף התמוטטות ועובד בפרך, אבל מבחור שלמד בוילקומיר ואשר נמנה על משפחה כה מיוחסת ומכובדת, אני דורש יותר מסירות נפש. במצב קשה כמו זה שבו עם ישראל נתון - רק קיום מצוות במסירות נפש יכול להגן על עם ישראל. אנחנו חיים בהסתר פנים, מחיצה של ברזל מפרידה בינינו לבין אבינו שבשמים. אף מצוה אינה עוזרת לנו כדי להינצל. את שכרנו נקבל לאחר מאה ועשרים, עתה לא עומדת לנו אף זכות. אך מה בכל זאת קורע שחקים לרחם עלינו בעת הזאת, בשעת הסתר פנים! כשעם ישראל מקיים מצוות במסירות נפש.

"אמנם אתה חלש וכמעט מתמוטט מרוב עבודה קשה ומהרעב האיום האוחז בך, אך אתה יכול עדיין לקום מעילפונך

פרשת השבוע

**שלא כדרכו יצא מרן הגרש"ז אויערבאך
זצ"ל מגדרו ואמר נחרצות: "...אנשים מדמים
לעצמם שהם מעניקים לי כבוד, אך הם
שופכים את דמי! אני לא אבוא לכנס..."**

לי ללכת לאירועים בציבור. אני גורם לפגיעה בכבוד התורה ובכבוד חכמים..."

ואכן, בבואנו לשערי חסד המתינה לו משלחת של בני גאב"ד ערלוי זצ"ל, שהגיעה להזמינו לאירוע דומה למחרת, ואז שלא כדרכו יצא רש"ז מגדרו ואמר נחרצות: "אין לי מנוחה על שגרמתי פגיעה לגאון הגדול לפני שעה קלה במלון תמיר. אנשים מדמים לעצמם שהם מעניקים לי כבוד, אך הם שופכים את דמי. אני לא אבוא לכנס..."

רבי שלמה זלמן הקפיד תמיד לחתום בקריאות קודש ובמכתבי רבנים בשולי הנייר, במקום הכי פחות בולט, באומרו: "צריך להשאיר מקום לגדולי ישראל..." אך לאחר שהחתימות פורסמו בעיתונות החרדית וראה את שמו מופיע בראש העמוד, תמה ואמר: "הרי חתמתי למטה..." והוסיף: "כנראה שזה בגלל ששם משפחתי מתחיל בא', אך אינני מבין מדוע מפרסמים לפי שם המשפחה ולא לפי השם הפרטי..."

(איש לרעהו)

ועץ ארז ושני תולעת ואזב (ויקרא יד ד)

בריחתו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל מן הכבוד היתה לשם דבר. מספר בן אחותו רבי אברהם יוסף לייזרון שליט"א:

פעם התלוויתי אליו למעמד חלוקת קרן הפרסים של רבי אברהם הכהן במלון תמיר. כאשר הגענו לפאתי האולם, נשא אז הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל את משאו. רבי שלמה זלמן שלא רצה להיכנס באמצע הדרשה, נותר לעמוד עמי ברחבה. לפתע נדמה היה כי הרב ואזנר סיים את הדרשה, או אז נכנס רש"ז לאולם לקול שירה נלהבת של 'ימים על ימי מלך תוסיף'.

אך נתברר שלמעשה זה התרחש עדיין באמצע נאומו של הגר"ש ואזנר, שעשה לרגע אתנחתא. כאשר התברר לרש"ז כי הוא קטע את הנאום, לא ידע נפשו מרוב צער ועגמת נפש, גם לאחר שביקש בתחנונים את סליחתו ומחילתו של הגר"ש ואזנר. בדרכנו חזרה למעונו בשערי חסד, הוא לא הוציא הגה מפיו, והיה שקוע בכאבו, עד כדי כך שהתבטא בחריפות ואמר לי: "אסור

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

הערבי נדהם: "מה?! באמצע אתה מתבלל אתה רואה בַּאֲלָפוֹן אני מתקשר??? אני שהולך להַתְּבַלֵּל זורק בַּאֲלָפוֹן באוטו, לא יודע כלום שוכח הכל!!!"

מכתב מרתק ומעורר שהתפרסם בגיליון החשוב 'קדושת בתי מקדש מעט'

בשיעור המתקיים לבעלי-בתיים יושב יהודי מאחור במבואת הכניסה ובנו לצידו, והאיש לבוש דרך קבע במכנסיים קצרות וכובע שמש (גם בחורף), ובמשך כל השיעור עסוקים הוא ובנו כל אחד בפלאפון, ומידי פעם מהנהן בראשו. והנה למרבה הפלא, בתקופה האחרונה כשלא התקיימו שיעורים לצערנו, כל כמה ימים התקשר לשאול מה עם השיעור? מתי חוזרים? וכו'... אמרתי לו שאני מצפה שכאשר יחזור השיעור אראה אותו עם הגמרא. אמרתי לו: אמנם אתה טוען שאתה מצליח לשמוע תוך כדי עיסוק בפלאפון, אבל בשביל הבן שלך...

מיד הוא אמר: כבוד הרב נגמר הענין הזה נגמר... כולם אומרים שכל הקורונה קרתה רק בגלל הדיבורים והפלאפונים בבית הכנסת, אין יותר פלאפונים בבית הכנסת!

הנה שיהודי לוקח את הדברים ברצינות ומבין שחייבים לבצע שינוי. מי מאיתנו יכול להשאיר אדיש ולומר "אלי זה לא שייך"? לפני מספר שנים, יהודי שבא לאסוף כסף באזור אמר לי: עכשיו אנחנו יודעים למה כל הבעיות והצרות - בגלל הציונים!! הכל בגללם!!

אמרתי: יונה הנביא יושב בספינה מלאה בעובדי גילולים לרוב, ומה הוא אמר? "בשלי הוא הסער הזה". ומה אנחנו נאמר? "בשלהם הסער הזה"???

אין הדבר תלוי אלא בי!!! חייבים לעשות מעשה!! ועכשיו!

ב.ב. כולל חזו"א

חשבתי לשתף את ידידנו התלמידי-חכמים בספק והתלבטות שעלתה לידידי הג"ר יעקב שיש שליט"א, האם המעשה דלהלן ראוי לפרסמו, ומעשה שהיה כך היה:

יהודי יקר מבני ברק, מהנדס גדול, שעובד מול קבלן ערבי עשיר מאוד (ששווי רכבו מגיע למיליון ₪ ויותר...) המשווק חומרים לבניה. באחד הימים אחז היהודי באמצע התפילה והערבי ניסה להשיגו בטלפון שוב ושוב. ולשבחו יאמר שאפילו ב"אהה אהה" לא ענה לו.

כשפגשו לאחר התפילה התנצל באמרו: "ראיתי שהתקשרת אבל לא יכולתי לענות, הייתי באמצע התפילה".

הערבי נדהם: "מה?! באמצע אתה מתבלל אתה רואה בַּאֲלָפוֹן אני מתקשר??? אני שהולך להַתְּבַלֵּל זורק בַּאֲלָפוֹן באוטו, לא יודע כלום שוכח הכל!!!"

עד כאן המעשה המביע היטב כיצד הקבלן הערבי הבין (או לפחות יודע להעיר לאחרים) כיצד צריך להתנהג בזמן תפילה. השאלה הגדולה האם פירסום הסיפור הזה הוא קטרוג על כלל ישראל והשתיקה יפה לו?

היה נראה לדמות זאת לפחדו של יונה הנביא, שתשובתם של הנכרים תושבי נינוה העיר הגדולה תקטרג על כלל ישראל. אבל יתכן לומר שסוף-סוף כן צוהו ה' לפרסם נבואה זו, שאחר שילמדו ישראל וישאו ק"ו לעצמם ויתחזקו, אדרבה יתקדש שמו יתברך!

יהלומים מגדולי ישראל

לפני שהתחילו ללמוד נכנסה הרבנית בדאגה רבה ואמרה להגר"צ זצ"ל כי נמלים התחילו לבוא על השיש במטבח, ויש חשש גדול שעוד מעט הן תעלנה על העוגות. ומה יגישו לאורחים מחר?

מכתב מרתק ומעורר שהתפרסם בגיליון החשוב 'קדושת בתי מקדש מעט'

הגר"צ, והכינו בבית הרבה עוגות בשביל האורחים שיבואו לשמחה, והניחו אותן על השיש במטבח. בליל שבת בא הרב ברנפלד כדרכו לבית הגר"צ כדי ללמוד בחברותא, והנה לפני

אל תִּשְׁקְצוּ אֶת נְפְשֵׁיכֶם בְּכָל הַשְּׂרָץ הַשְּׂרָץ (ויקרא יא מג). מעשה נפלא סיפר הגר"י ברנפלד, החברותא של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל: שבת אחת היתה שמחה משפחתית בבית

הקב"ה, גם הפרעושים והנמלים ישלימו עמנו ולא יעשו לנו שום נזק. וא"כ עתה שאין לנו שום דרך טבעית לסלק את הנמלים, כי בשבת אסור הרי להורגם, הדבר היחידי שעלינו לעשות הוא לחזור בתשובה ולקבל על עצמנו לעשות תמיד את רצון ה', וכך כשהקב"ה יהיה מרוצה ממעשינו, הנמלים ישלימו עמנו ולא יגעו בעוגות.

למחרת בבוקר בדקו את השיש, והיה נקי לגמרי מנמלים. לא היה שם זכר אפילו לנמלה אחת. אח"כ פתחו את העוגות והן היו נקיות לגמרי, אף נמלה לא היתה שם. היו כמה עוגות שפרסו אותן לפרוסות לראות אולי מסתתרת בתוכן איזו נמלה, וגם שם הכל היה נקי לגמרי, והגישו את העוגות לאורחים בשלמותן לשמחת ולרווחת כולם. ויהי לפלא.

(שלמים מציון)

שהתחילו ללמוד נכנסה הרבנית בדאגה רבה ואמרה, שנמלים התחילו לבוא על השיש במטבח, ויש חשש גדול שעוד מעט יעלו על העוגות. וכידוע, שכאשר נמלים באות ומוצאות דבר מתוק, מיד קוראות לחברותיהן ותוך דקות מתמלא המקום בהמון רב של נמלים. וממילא עתה שבאו הנמלים ליד העוגות, החשש הוא שעוד רגע הן תעלנה על העוגות שעל השיש ויפסידו אותן מאכילת אדם, והעוגות הללו היו הכיבוד העיקרי שאמור להיות בשמחה, ואם הן תתקלקלנה מחמת הנמלים לא יהיה מה להגיש לאורחים.

הגרב"צ ענה מיד בדברי המדרש שהביא הגאון רבי זלמן מווילנא (בספר תולדות אדם, ח"ג פ"ב) על הפסוק במשלי (טז), "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים עמו" - "גם אויביו, לרבות את הפרעושים". היינו, שאם המעשים יהיו רצויים לפני

החפצים בחיים - הפץ חיים יומי

האם מותר לספר לראש ישיבה שאחד מתלמידיו רצה לעבור לישיבה אחרת?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר הפץ חיים

בידו מסיבות שונות, כתב בבאר מים חיים שאין לבני העיר האחרת לגלות דבר זה לאחד מבני העיר הראשונה, ואף אם כבר התגלה הדבר בפני רבים, משום שכל אחד מאנשי העיר הראשונה יתרעם על דבר זה, כיון שאין זה כבוד להם שרובם רצה לעוזבם, וזה נקרא רכילות".

ודוגמה נוספת, אקטואלית ונפוצה מאוד: "וכן בחור ישיבה שרצה לעבור לישיבה אחרת [מחמת חסרונות שיש בראשונה] ולא התקבל, יש שכתב (שו"ת לחפץ בחיים ח"א סי' לז) שיש בזה משום רכילות על הישיבה הראשונה שרצה לעבור ממנה, ועל כן אסור לספר זאת לראש הישיבה של הישיבה הראשונה [אם יתרעם עליו, וכן לבחורים שבה שיתרעמו עליו], אפילו אם הדבר ידוע בישיבה הראשונה".

בהלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי (כלל ב סעיף ג) מכריע ה'חפץ חיים' כפי הדעות הסוברות שאיסור רכילות קיים גם כאשר הדברים כבר נאמרו 'באפי תלתא' ויש להם פרסום.

ובהמשך דבריו מביא דוגמאות מעשיות הנובעות מהכרעה זו: "ולפי זה, אם שותף אחד רצה להסתלק בנדון העסק שלו משותפו, כי חשב שאחרים ישתתפו עמו, ולבסוף לא עלתה בידו (וכן ככהאי גוונא חתן מהשידוך שלו), אסור לגלות דבר זה להשותף הראשון שלו, אף דכבר נשמע דבר זה באפי תלתא או יותר... דוודאי ינקוט ליה בלבו על שותפו על דבר זה שרצה להסתלק מאתו...".

ב'ביאורים ומוספים' של 'דרשו' מביאים לכך דוגמאות נוספות מחיי היום יום: "וכן לגבי רב שרצה לעבור לעיר אחרת ולא עלתה

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

על מה הפטיר הרה"ק רבי יואל מסאטמר זי"ע את הפסוק 'והיו חייך תלואים לך מנגד'?

שקלים דף כא

והיו חייך תלואים לך מנגד

לחשוש ממהו, והלא התורה מגני ומצלי מכל דבר רע? אלא שהתשובה היא: "ולא תאמין בחייך"! חסרה לאדם האמונה בתורה ובכח שלה, ואילו היה מאמין בה והיה מקיים את מצוותיה והיה לומדה ודבק בה, לא היה חי בפחד כלל! אך חוסר האמונה מוליך אותו לעוובה חס ושלום ולחצוב לו בורות נשברים אשר מובילים אותו לעברי פי פחת, ולכן הוא נמצא במצב עלוב של פחד יומם ולילה...

הרה"ק רבי יואל מסאטמר זי"ע היה ידוע בחריפותו. פעם נצרך להתאשפז מפאת חלישותו והרופאים כהרגלם התקינו לו אינפוזיה. הגיע רב אחד לבקרו, הצביע רבי יואל על עמוד האינפוזיה והפטיר בצחות: הנה לנו דוגמא חיה של הקללה: 'והיו חייך תלויים לך מנגד', כל החיות שלי תלויה כאן על העמוד הזה שמספק לי נוזלים וחיות...

(פנינים)

בקלות בפרשת כי תבוא נאמר 'והיו חייך תלואים לך מנגד' ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחייך' (דברים כח 10). הגה"ק רבי שלמה קלוגר זי"ע כותב דברים נפלאים על פסוק זה בהקדמתו לספרו "האלף לך שלמה" הנותנים חיזוק לכל יהודי באשר הוא שם.

התורה הקדושה נקראת חיינו כמו שנאמר: "כי היא חייך" (משלי ד יג) וכן אנו אומרים בתפילת ערבית "כי הם חיינו ואורך ימינו". והרמז כאן בפסוק הוא: "והיו חייך תלויים לך מנגד" דהיינו תורתנו הקדושה נמצאת לפני כל אדם מישאל ממולו, והוא יכול לקחתה ולהשתמש בה וללומדה ולקיים את מצוותיה ואז יהיה לו כל טוב בגשמיות וברוחניות וכל הרוצה ליטול את ה' יבוא ויטול, ולא בשמים היא כי קרוב הדבר וכו'. וזהו: והיו חייך - התורה הק' תלויה כנגד.

אך אם כך הדבר, למה "ופחדת לילה ויומם"? מדוע יש לאדם

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

עשרים ואחד התאריכים שבהם ראוי לצום מלבד ששת הצומות הקבועים לכל ישראל

באדר.

שלוש מתעניות אלו, הן בראש חודש ובחנוכה, ונחלקו הפוסקים אם נכון לקיימן; ולמעשה, מי שרגיל להתענות בתאריכים הנ"ל, רצוי שיתענה גם בראש חודש. אך בחנוכה, היות ויש אומרים שהתאריך אינו מדויק, אין להתענות. וגם לגבי ראש חודש, כתב הרמ"א שראוי שלא להשלים את התענית עד השקיעה.

[שו"ע תקפ, א-ב, ומשנ"ב א, ד, ה, ו, ז, ט, יא, יב ויד]

בשולחן ערוך הובאו, על פי דברי חכמינו ז"ל והקדמונים, עשרים ואחד תאריכים שבהם ראוי להתענות, בשל פטירת צדיקים, ואירועים אחרים, שאירעו בהם: א', י' ו-כ"ז בניסן; י' ו-כ"ח באייר, ויש אומרים כ"ט באייר; כ"ג, כ"ה ו-כ"ז בסיון; א' ו-י"ח באב, ויש אומרים י"ז באב; י"ז באלול, ויש אומרים ז' באלול; ה' ו-ז' בתשרי, ויש אומרים ו' בתשרי; ז' בחשוון, ויש אומרים ו' בחשוון; כ"ח בכסלו, ויש אומרים שתאריך זה אינו מדויק; ח' ו-ט' בטבת; ה' בשבט, ויש אומרים ח' בשבט, ו-כ"ג בשבט; ז' ו-ט'

האם עשרת המרגלים חזרו בתשובה לפני מיתתם?

עונשם, ואף על פי כן לא התקבלה תשובתם, ולכן אפוא קבעו תענית ליום זה, כדי שיהיה לאות לבני ישראל - שחובה לשוב בתשובה מבעוד מועד, בטרם יבוא העונש על החטא, וכי אין התשובה דבר של מה בכך.

ויש מגדולי האחרונים שכתבו שעשרת המרגלים היו צדיקים, ותענית זו נקבעה על מיתתם, ככל התעניות האחרות על מיתת צדיקים.

[שו"ע תקפ, ב, מג"א, ב, ומשנ"ב ז-ח; ביאורים ומוספים דרשו, 6]

אחד התאריכים הנ"ל, הוא י"ז באלול, ויש אומרים ז' באלול. בתאריך זה, מתו עשרת המרגלים שהוציאו דיבה על ארץ ישראל; והיינו, שבתשעה באב, ביום בו הוציאו דיבה על הארץ, נענשו במחלה המשונה שהשתרבבה לשונם מפיהם עד טבורם, והיו תולעים יוצאות מפיהם ונכנסות לטיבורם, ולהיפך; והתענו במחלתם עד י"ז באלול, (או עד ז' באלול).

והסיבה שקבעו תענית ליום מיתתם, למרות שהיו רשעים, היא משום שאנו מניחים שבודאי התעוררו לשוב בתשובה לנוכח

מתי שרר חושך בעולם במשך שלושה ימים חוץ מב'מכת חושך'?

הסופר ונחמיה בן חכליה. וכן מופיע בסליחות לעשרה בטבת של בני אשכנז, שבתשעה בחודש נפטר עזרא הסופר.

אולם, בסליחות של בני ספרד, נאמר שעזרא הסופר נפטר בעשרה בטבת. וכתבו אחרונים, שאף לדעה זו, קבעו את התענית על פטירת עזרא הסופר בתשעה בטבת, ולא בעשרה בטבת, משום שבעשרה בטבת כבר נקבעה תענית לכל ישראל, ולא יהיה ניכר שמתענים בו גם על פטירת הסופר.

[שו"ע תקפ, ב, ומשנ"ב יג; ביאורים ומוספים דרשו, 8]

בהמשך לאמור: בחודש טבת, נקבעו תעניות לח' ולט' בחודש, ויחד עם עשרה בטבת, הקבוע לכל ישראל לתענית משום שבו החל המצור על ירושלים לפני החורבן, הרי אלו שלושה ימי תענית רצופים.

בח' בטבת, תורגמה התורה ליוונית לפי דרישת תלמי מלך יוון, ואז שרר חושך בעולם במשך שלושת הימים הנ"ל.

בנוגע לט' בטבת, רבותינו ז"ל לא גילו לנו מה אירע בו, אך כבר כתבו ראשונים ש'נמצא הסוד' - שבתאריך זה נפטר עזרא

* מי שבאה עליו צרה, רחמנא ליצלן, ראוי שיתענה, ושמא אף מצווה בכך, משום שהתענית היא מדרכי התשובה וההכנעה, וכל יחיד מחויב בעת צרתו לחפש במעשיו אם יש בהם חטא, ולשוב אל השי"ת.

* כמה מיתרונות כְּאֶמֶת מידה לבחירת שליח ציבור: התפילות שגורות בפיו, רגיל לקרוא בתורה ובנביאים ובכתובים, מטופל במשפחה ואין לו ממון דִּי צורכו, עָנוּ, רצוי לציבור, וקולו ערב ונעים.

* בשבע התעניות האחרונות מְסַדֵּר התעניות על עצירת גשמים, יוצאים עם ארון הקודש וספר התורה להתפלל ברחוב, ומתפללים בלבוש שֶׁק, ומניחים אפר בראש במקום הנחת תפילין.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מדוע לדעת השולחן ערוך והגר"א אסור להניח תפילין בחול המועד?

אולם, לדעת הרמ"א, מאחר וימים אלו מותרים חלקית בעשיית מלאכה, אינם נחשבים ל'אות', וחובה להניח בהם תפילין. ואף הנוהגים כדעת הרמ"א, לא יברכו על ההנחה, ואף על עצם ההנחה יתנו במחשבתם: "אם אני מחויב - אני מניחן לשם מצוה, ואם לאו - אין אני מניחן לשם מצוה".

[ביה"ל תקמה, ג, ד"ה או; ביאורים ומוספים דרשו, 9]

בשבת וביום טוב אסור להניח תפילין, כיון שימים אלו הם מכונים בתורה 'אות', ואם מניחים בהם את התפילין המכונות אף הן 'אות' - 'והיה לך לאות על ירך' - יש בכך משום זלזול ב'אות' שלהם. ואם מניחן בימים אלה לשם מצוה, עובר משום 'בל תוסיף'. ובימי חול המועד - לדעת השולחן ערוך והגר"א, אסור להניח תפילין, משום שאף הם נחשבים ל'אות'.

הלוח היומי

כ"ט בניסן | רבי יהודה מאיר שפירא ב"ר פינחס (מקוריין) זצ"ל, משפּיטובקא

יארצייט:

תקפ"ט: רבי יהודה מאיר שפירא ב"ר פינחס (מקוריין) זצ"ל, משפּיטובקא
 תר"ו: רבי יהודה ב"ר יהושע העשיל בכרך זצ"ל אב"ד סייני בעל נימוקי הגרי"ב
 תרנ"ב: רבי יעקב יצחק ב"ר מנחם נחום טווערסקי זצ"ל ממאקארוב
 תרי"ח: רבי משה ב"ר ישראל זצ"ל, מקוברין
 תשל"ט: רבי מרדכי שלום יוסף ב"ר אהרן זצ"ל, מסאדיגורה, בעל 'כנסת מרדכי'

מדוע הולכים לקברי ישראל לאחר השלמת סדר התענית? | בשנה מעוברת באיזה אדר מתענים על מיתת משה רבינו שהלה בז' באדר? | ומתי נחלקו בית שמאי ובית הלל?

תמצית שיעור הלכה במשנה ברורה הלכות תענית במסגרת לימוד 'דף היומי בהלכה' [משנ"ב חלק ו', סימן תקע"ט סעיף ב' - סימן תק"פ סעיף ב']

הליכה לקברי ישראל לאחר השלמת סדר התענית

לאחר התפילה בשבע התעניות המבוארות לעיל, עושים כפי הסדר המיוחד שכתוב בשולחן ערוך, דהיינו, בכל יום משבעה תעניות האחרונות על הגשמים, מוציאים את התיבה לרחובה של עיר, וכל העם מתקבצים, ומתכסים בשקים, ונותנים אפר מקלה על גבי התיבה ועל גבי ספר תורה, ובראש אב בית דין, ובראש הנשיא, ואחר כך מעמידים אדם שיגיד בפניהם דברי כיבושים וכו', ולאחר הסדר הנ"ל, יוצאים כולם לבית הקברות, ובוכים ומתחננים שם, כלומר, בכך אנו אומרים לעצמנו, הרי אתם מתים כאלו, אם לא תשובו מדרככם, ולפי זה, אם אין קברי ישראל, הולכים על קברי כותים, אבל מבואר במשנה ברורה בשם המגן אברהם, שזה הכל לפי הטעם הראשון בגמרא, שצריך לצאת לבית הקברות כדי לרמוז להם שאם אתם לא שבים בתשובה הרי אתם כאילו מתים, ואם כך, כשאין קברי ישראל, הולכים על קברי כותים, אבל לפי הטעם השני המבואר בגמרא, שהסיבה שיוצאים לבית הקברות היא כדי שייבקשו המתים רחמים עלינו, אין ללכת על קברי כותים.

תענית בימים שאירעו בהם צרות לאבותינו

אלו הם הימים שאירעו בהם צרות לאבותינו, וראוי להתענות בהם, ואף על פי שחלק מהימים האלו הם בראש חדש, יש מי שאומר שיתענו בהם, וטוב שלא להשלים בראש חדש. ומי שמחמיר על עצמו שלא להתענות בראש חודש, הדין הוא, שאם קרתה לו צרה והוא רוצה להתענות בראש חודש ניסן על צרתו, אסור כיוון שתמיד הוא נוהג איסור בראש חודש.

א' בניסן - מתו בני אהרן.

י' בניסן - מתה מרים ונסתלק הבאר.

כ"ו בניסן - מת יהושע בן נון, ויש גורסים כ"ח בניסן.

י' באייר - מת עלי הכהן ושני בניו, ונשבה ארון ה'.

כ"ח באייר - מת שמואל הנביא, ובמגילת תענית כתוב בכ"ח באייר.

כ"ג בסיון - בטלו הביכורים מלעלות לירושלים בימי ירבעם בן נבט.

כ"ה בסיון - נהרג רשב"ג ורבי ישמעאל ור' חנינא סגן הכהנים.

כ"ז בסיון - נשרף רבי חנינא בן תרדיון וספר תורה עמו.

א' באב - מת אהרן הכהן.

י"ח באב - כבה נר מערבי בימי אחז, ויש גורסים ב"ז, וראוי להחמיר בשתייהם.

י"ז באלול - מתו מוציאי דיבת הארץ, ולפי גירסת הבית יוסף בשם הקדמונים זה בז' באלול.

ה' בתשרי - מתו עשרים איש מישראל, ונחבש רבי עקיבא.

ז' בתשרי - נגזרה גזרה על אבותינו שימותו בחרב וברעב ובדבר, מפני מעשה העגל, ויש גורסים ו' תשרי.

ז' במרחשוון - עוורו עיני צדקיהו ושחטו בניו לעיניו, ובמגילת תענית ובהלכות גדולות גרסו, ו' במרחשוון.

כ"ח בכסלו - שרף יהויקים המגילה שכתב ברוך מפי ירמיהו.

ח' בטבת - נכתבה התורה יונית בימי תלמי המלך, והיה חשך בעולם שלשה ימים.

ט' בטבת - לא ידוע איזה היא צרה אירע בו.

ה' בשבט - מתו הזקנים שהיו בימי יהושע, ובמגילת תענית גורסים ח' בשבט.

כ"ג בשבט - התקבצו כל ישראל על שבט בנימין על העניין של פילגש בגבעה.

ז' באדר - מת משה רבינו ע"ה, ובשנה מעוברת יש דעות בין האחרונים, אבל מתענים באדר בראשון.

ט' באדר - נחלקו בית שמאי ובית הלל.

י"ד לעומר

יארצייט הרה"ק רבי משה ב"ר ישראל פולייך מקוברין
כלל גדול באמונה

הרה"ק רבי משה מקוברין אמר: הכלל באמונה הוא מה שכתוב ב"פתח אליהו": "ולית דידע בך כלל" (אין שום בריה שיכול להבין את חשבונות השי"ת כלל).

(אמרות משה - ערך אמונה ובטחון עמ' 3).

בכל קושי שעובר עלינו נשתדל לזכור שאנו קטנים מאוד מלהבין חשבונות שמים, ולהתחזק בידיעה שהכל נעשה לטובתנו האמיתית.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il